

घरायसी कल्याण आय विविधीकरण (Household income diversification)

आम्दानी भनेको आफ्नो जीवनस्तर कायम राख्न आवश्यक स्रोतहरू प्राप्त गर्ने एउटा महत्वपूर्ण माध्यम हो। घरायसी कल्याण आय विविधीकरणसँग सम्बन्धित छ। आय विविधीकरण आय जोखिम कम गर्ने सम्भावित विधि हो। आय विविधीकरण भन्नाले आयका स्रोतहरूको संख्यामा भएको वृद्धिलाई जनाउँछ। यसमा कम मूल्यको बाली उत्पादनबाट उच्च मूल्यको बाली उत्पादन र गैरजोशी) गतिविधिहरू कृषि-, पीके, गुलाटी, एए, बिरथल, पीपी र तिवारी, एला, 2003) समावेश छन्। कृषिबाट हुने आम्दानीमा बाली, पशुपालन, मत्स्यपालन र वानिकीबाट हुने आम्दानी समावेश हुन्छ, जबकि गैरहुन समावेश दुवै स्वरोजगार कृषि-गैर र मजदुरी ज्याला बाहिरको खेतीपातीभन्दा आम्दानीमा पिक-छन्। आय विविधीकरणका स्रोतहरूलाई कम मूल्यको बाली उत्पादनबाट उच्च मूल्यको बाली उत्पादन र गैर गतिविधिहरूमा कृषि-सकिन्छ गर्न परिभाषित रूपमा प्रक्रियाको गर्ने स्वच। आयको विविधीकरणले उत्पादनको विस्तार, उच्च शिक्षामा पहुँच, राम्रो स्वास्थ्य सेवामा पहुँच र घरहरूको स्तरोन्नति मार्फत दिगो जीविका उपलब्ध गराएको पाएका छन्। आम्दानी विविधीकरण र घरायसी कल्याणबीच महत्वपूर्ण सम्बन्ध छ। आय विविधीकरणले परिवारमा बस्ने व्यक्तिहरूको सामाजिक-पार्छ प्रभाव महत्वपूर्ण कल्याणमा आर्थिक, विशेष गरी सूक्ष्म आर्थिक स्तरमा। आय विविधीकरणले घरपरिवारमा बस्नेहरू र यसको गरिबीको स्तर घटाउने सम्भावनालाई प्रभाव पार्छ। कुनै पनि घरपरिवार वा घरपरिवारको समूहको बसोबास गर्नेहरूको बाँच्न मुख्यतया खाना, लत्ताकपडा, शिक्षा, स्वास्थ्य र अन्य सम्पत्तिहरू जस्ता पक्षहरूको सन्दर्भमा बसोबास गर्नेहरूको कल्याणको स्तरमा निर्भर हुन्छ, जुन किफायती हुनुपर्छ, अर्थात्, उपलब्ध घरपरिवारको आय दायरा भित्रको मूल्य। आय विविधीकरण सकारात्मक रूपमा धन संचय र कम जोखिम संग सम्बन्धित देखाइएको छ। गैर खेती र कृषि-घरक जसले खेल्छन् भूमिका महत्वपूर्ण कल्याणमा गतिविधिहरूले दुवै सफलता निर्धारण गर्दछ। खेतीबाहिरको कामले घरको खाद्य सुरक्षामा योगदान पुर्याउँछ र खाद्यान्न, अन्य घरायसी खरिदहरू, र कृषि सम्पत्तिहरूको अधिग्रहणको लागि नगद उपलब्ध गराएर घरपरिवारको कल्याणमा सुधार ल्याउँछ। घरपरिवारले विभिन्न कृषि गतिविधिबाट आफ्नो आम्दानी आर्जन गरेको छ। प्रमुखहरू बाली उत्पादन (टेफ), कोदो, मकै, जौ र गहुँ (, पशुपालन उत्पादन गाई), गोरु, भेडा, बाख्रा र कुखुरा, तर गाई र गोरु प्रमुख थिए (, सिँचाई अभ्यास मकै), जौ, टमाटर, बन्दागोभी, र आलु प्रबल थियो (, र नगद बाली वा नगद बिरुवायुकलिप्टस) रुखहरू/, रमनुस प्रिनोइड्सगेशो/, कफी, र औषयसबाहेक रोप्रे। (, घरपरिवारहरूले गैर कृषि-स्थायी) रोजगारी जस्तै स्रोतहरू खेती-गैर र, अस्थायी, दैनिक, र आकस्मिक काम (, व्यापार व्यापार सानो), बाली उत्पादनको व्यापार, गाईवस्तु वा पशुजन्य उत्पादनहरू, खाद्य पदार्थविक्री पदार्थ पेय/, परम्परागत घरेलु मादक पेय उत्पादनविक्री/, रेमिटेन्सउपहार/, भाडामा कार र घर, घर, मिल, हस्तशिल्प, सेवा वितरण (रूपमा चालकको/चालक), कृषि जग्गा भाडा, र कृषि मजदुर।

विविध आय स्रोत सुरक्षित र दिगो जीविकोपार्जनको आधार हो। जीविकोपार्जनका लागि गैर-कृषि गतिविधिहरूको भूमिका दिनप्रतिदिन बढ्दै गएको देखिन्छ। निर्वाहमुखी कृषिबाट नगद आम्दानी सम्बन्धी गैरकृषि गतिविधिमा सर्नु यस क्षेत्रमा सामान्य घटना भएको छ। सानातिना व्यवसाय, ज्याला मजदुरी, वैदेशिक श्रम पलायन, साना उद्यमहरू कृषि बाहिरको आम्दानीका केही महत्वपूर्ण स्रोत हुन्।

घरायसी आयको स्रोत विविधीकरण

कृषि उत्पादनहरू

पशुधन विक्री

ज्याला मजदुरी

सानो व्यापार

रेमिट्यान्स र पेन्सन

